

Total No. of Printed Pages—15

**5 SEM TDC GEED (CBCS)
GE 501/502/503**

2 0 2 3

(November)

EDUCATION

(Generic Elective)

Paper : GE-501/502/503

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Paper : GE-501

(Education in Pre-Independent India)

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া : 1×8=8

Answer the following as directed :

(a) বৈদিক শিক্ষা পদ্ধতিত ছাত্র-জীৱনৰ সময়ছোৱাক
_____ বুলি জনা যায়।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

In Vedic system of education, the period
of student life is known as _____.

(Fill in the blank)

(2)

- (b) _____ অনুষ্ঠানৰ জৰিয়তে বৌদ্ধ সংঘ বা বিহাৰত বৌদ্ধ শিক্ষা ব্যৱস্থা আৰম্ভ হৈছিল।
(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

The Buddhist education system was started in the Monastery or Bihar through _____ ceremony.

(Fill in the blank)

- কেবী, ৱাৰ্ড আৰু মাৰ্চমেনক _____ বুলি জনা যায়।
(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

Carey, Ward and Marshman were known as _____.

(Fill in the blank)

- (d) ১৮১৩ চনৰ চাৰ্টাৰ আইনে ভাৰতীয় শিক্ষাৰ বাবে বছৰি _____ টকা অনুমোদন কৰিছিল।
(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

The Charter Act of 1813 provided a sum of rupees _____ annually for education of India.

(Fill in the blank)

(3)

- (e) _____ ক ভাৰতীয় শিক্ষাৰ মেগাৰ্কাৰ্টা বুলি কোৱা হয়।
(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

_____ has been called the Magna Carta of Indian education.

(Fill in the blank)

- (f) লৰ্ড কাৰ্জন আহ্বান কৰা চিমলা শিক্ষা সন্মিলন _____ চনত অনুষ্ঠিত হৈছিল।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

Simla Education Conference, organized by Lord Curzon, was held in the year _____.

(Fill in the blank)

- (g) চাইমন আয়োগ কিমান চনত গঠিত হৈছিল?
In which year was the Simon Commission appointed?

- (h) কোনখন কমিটিক যুদ্ধোত্তৰ কালৰ জাতীয় শিক্ষা বিকাশৰ আঁচনি বুলি জনা যায়?

Which Committee was known as the post-War scheme of national development in education?

(4)

2. চমু টোকা লিখা : $5 \times 4 = 20$

Write short notes on :

(a) বুনীয়াদী শিক্ষাৰ অকৃতকাৰ্যতাৰ কাৰণসমূহ
The causes of failure of basic education

(b) দেশীয় শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ
Characteristics of indigenous education system

(c) বিশ্ববিদ্যালয় আইন, ১৯০৪
University Act, 1904

উপনয়ন আৰু সমাৱৰ্তন অনুষ্ঠান

Upanayana and Samavartana ceremony

3. বৈদিক যুগৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ কি কি? বৈদিক শিক্ষা ব্যৱস্থা আৰু বৰ্তমান ভাৰতৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাৰ এক তুলনামূলক আলোচনা আগবঢ়োৱা। $7+6=13$

What are the salient features of Vedic education system? Give a comparative study of Vedic education system and present education system of India.

অথবা / Or

বৌদ্ধ শিক্ষা পদ্ধতিৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যসমূহ আলোচনা কৰা।
বৌদ্ধ শিক্ষা পদ্ধতি আৰু ইছলাম শিক্ষা পদ্ধতিৰ সাদৃশ্য আৰু
বৈসাদৃশ্যসমূহ কি কি? আলোচনা কৰা। $7+6=13$

Discuss the aims and objectives of Buddhist education system. What are the similarities and dissimilarities of Buddhist and Islamic system of education? Discuss.

(5)

4. ১৮১৩ চনৰ চাৰ্টাৰ এষ্টৰ প্ৰয়োজনীয়তা আলোচনা কৰা।
প্ৰাচ্য-পাশ্চাত্যৰ বিবাদৰ কাৰণসমূহ কি কি? এই বিবাদৰ সামৰণি
কেনেকৈ হয়? আলোচনা কৰা। $4+4+5=13$

Discuss the importance of the Charter Act of 1813. What were the causes of Anglicists and Classicists controversy? How did these controversies come to the conclusion? Discuss.

অথবা / Or

ভাৰতৰ শিক্ষা বিকাশত মিছনেৰিসকলৰ অৱদান আলোচনা কৰা।
ভাৰতৰ বৰ্তমান শিক্ষা ব্যৱস্থাত ই কেনেকৈ প্ৰভাৱ পেলাইছে, লিখা।

$7+6=13$

Discuss the contribution of Missionaries towards the progress of education in India. Write how they impact on present system of education in India.

5. প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক শিক্ষা সম্পৰ্কত হাণ্টাৰ আয়োগে
আগবঢ়োৱা মূল পৰামৰ্শবোৰ আলোচনা কৰা। $6\frac{1}{2}+6\frac{1}{2}=13$

Discuss the major recommendations of Hunter Commission on primary and secondary education.

অথবা / Or

মাধ্যমিক শিক্ষা আৰু বিশ্ববিদ্যালয় শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত ১৯১৭ চনত
চেডলাৰ আয়োগে আগবঢ়োৱা মূল পৰামৰ্শসমূহ কি কি?
আলোচনা কৰা। $6\frac{1}{2}+6\frac{1}{2}=13$

What are the main recommendations of Sadler Commission of 1917 regarding secondary and university education? Discuss.

(6)

6. শিক্ষাৰ বিভিন্ন দিশত চার্জেণ্ট প্ৰতিবেদনৰ পৰামৰ্শবোৰ আলোচনা কৰা। চার্জেণ্ট কমিটিৰ প্ৰতিবেদনৰ সফলতা আৰু বিফলতাসমূহ লিখা। 7+6=13

Discuss the recommendations of Sargent Report on different areas of education. Write about the merits and demerits of Sargent Committee Report.

অথবা / Or

দ্বৈত শাসন পদ্ধতি কি? দ্বৈত শাসনৰ অধীনত প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক শিক্ষাৰ অৱস্থাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 1+(6+6)=13

What is Diarchy system? Discuss the condition of primary and secondary education under Diarchy system.

(7)

Paper : GE-502

(Guidance and Counselling)

1. তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা : 1×8=8

Answer the following questions :

- (a) নিৰ্দেশনাৰ যি কোনো এটা ভিত্তি লিখা।
Write any one base of guidance.
- (b) প্ৰাথমিক স্তৰত শৈক্ষিক নিৰ্দেশনাৰ যি কোনো এটা কাৰ্য লিখা।
Write any one function of educational guidance in primary stage.
- (c) পৰামৰ্শদানৰ যি কোনো এটা উপাদান লিখা।
State any one element of counselling.
- (d) প্ৰত্যক্ষ পৰামৰ্শদান কাক বোলে?
What is directive counselling?
- (e) মনোবিপ্লেশ্বৰ কোনে আগবঢ়াইছিল?
Who introduced psychoanalysis?
- (f) দলগত পৰামৰ্শদানৰ যি কোনো এটা গুণ লিখা।
Write any one merit of group counselling.
- (g) বৃত্তিমূলক নিৰ্দেশনা কাক বোলে?
What is vocational guidance?

(8)

(h) উচ্চ শিক্ষা স্তৰত নিৰ্দেশনা আৰু পৰামৰ্শদান সেৱা সংগঠনৰ যি কোনো এটা নীতি লিখা।

Write any one principle of organization of guidance and counselling at higher level of education.

2. চমু টোকা লিখা : 4×5=20

Write short notes on :

(a) নিৰ্দেশনাৰ পৰিসৰ
Scope of guidance

(b) পৰামৰ্শদান প্ৰক্ৰিয়াৰ বৈশিষ্ট্য
Characteristics of good counselling process

(c) মনোবৈজ্ঞানিক অভীক্ষা
Psychological test

(d) শিক্ষামূলক আৰু বৃত্তিমূলক নিৰ্দেশনাৰ মাজত সম্পৰ্ক
Relation between educational and vocational guidance

(e) ভাল বিদ্যালয় নিৰ্দেশনাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় দিশ
Needs of a good school guidance

3. নিৰ্দেশনাৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যসমূহ ব্যাখ্যা কৰা। উচ্চ স্তৰত নিৰ্দেশনাৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা। 5+5=10

Discuss the aims and objectives of guidance.
Discuss the importance of guidance at higher level.

(9)

অথবা /Or

নিৰ্দেশনাৰ যি কোনো দুটা ভিত্তি বহলাই আলোচনা কৰা। 5+5=10

Discuss any two bases of guidance.

4. পৰামৰ্শদান কাক বোলে? পৰামৰ্শদানৰ বিভিন্ন নীতিসমূহ আলোচনা কৰা। 3+7=10

What is counselling? Discuss different principles of counselling.

অথবা /Or

পৰোক্ষ পৰামৰ্শদান আৰু উদাৰ পৰামৰ্শদানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। 5+5=10

Discuss about non-directive and eclectic counselling.

5. নিৰ্দেশনা সেৱাৰ প্ৰকাৰসমূহ লিখা। বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহৰ যি কোনো দুটা আলোচনা কৰা। 2+(4+4)=10

Write different types of guidance services.
Discuss any two of them.

অথবা /Or

নিৰ্দেশনা সেৱাৰ ক্ষেত্ৰত মনোবৈজ্ঞানিক অভীক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তা কি? নিৰ্দেশনা সেৱাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা বিভিন্ন মনোবৈজ্ঞানিক অভীক্ষাসমূহৰ বিষয়ে লিখা। 4+6=10

What are the needs of psychological test in counselling services? Discuss different types of psychological test for counselling services.

(10)

6. বৃত্তিমূলক নির্দেশনা কাক বোলে? জীৱিকাৰ ক্ষেত্ৰত সমাযোজনত বৃত্তিমূলক নির্দেশনাৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা।

4+7=11

What is called vocational guidance? Discuss the role of vocational guidance in occupational adjustment.

অথবা / Or

নির্দেশনা আৰু পৰামৰ্শদানৰ ক্ষেত্ৰত সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বানসমূহ আলোচনা কৰা।

11

Discuss elaborately the different challenges in guidance and counselling.

7. নির্দেশনা আৰু পৰামৰ্শদান কাৰ্যসূচীৰ ব্যৱস্থাপনা কাক বোলে? ভাল বিদ্যালয়ত নির্দেশনা আৰু পৰামৰ্শদানৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় দিশসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

4+7=11

What is called management of guidance and counselling programme? Discuss different requisites of a good school guidance and counselling programme.

অথবা / Or

মাধ্যমিক শিক্ষাৰ স্তৰত নির্দেশনা আৰু পৰামৰ্শদান সেৱাৰ ব্যৱস্থাপনা নীতিসমূহ আলোচনা কৰা।

11

Discuss the principles of organization of guidance and counselling at secondary level.

(11)

Paper : GE-503

(Value Education)

1. তলত দিয়াবোৰৰ নির্দেশানুযায়ী উত্তৰ দিয়া : 1×8=8

Answer the following as directed :

- (a) ইংৰাজী 'value' শব্দটো লেটিন ভাষাৰ কোন শব্দৰ পৰা আহিছে?

From which Latin word was the term 'value' derived?

- (b) 'মূল্যবোধ শিক্ষা'ৰ এটা উদ্দেশ্য উল্লেখ কৰা।

Mention one objective of 'value education'.

- (c) যি মূল্যবোধে আমাক আনন্দ আৰু সুখ দিয়ে তাক _____ মূল্যবোধ বুলি জনা যায়।

(খালী ঠাই পূৰণ কৰা)

Values which give us pleasure and happiness are known as _____ values.

(Fill in the blank)

- (d) আন্তর্জাতিক শান্তি আৰু সুৰক্ষা প্ৰদান কৰাটো কোনটো আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় সংগঠনৰ প্ৰাথমিক দায়িত্ব ?

Which international organization has the primary responsibility for the maintenance of international peace and security?

- (e) 'আন্তর্জাতিক শান্তি দিৱস' কোন তাৰিখে পালন কৰা হয় ?

On which day is the 'International Peace Day' observed?

- (f) শান্তি শিক্ষা প্ৰদানৰ বাবে বিদ্যালয়ত সম্পাদিত যি কোনো এটা সহপাঠ্যক্রমিক কাৰ্য উল্লেখ কৰা।

Mention any one cocurricular activity performed by schools to impart peace education.

- (g) ছাত্ৰছাত্ৰীৰ 'সামাজিক মূল্যবোধ' সৃষ্টি কৰিবলৈ প্ৰয়োগ কৰা যি কোনো এটা শিক্ষণ পদ্ধতি উল্লেখ কৰা।

Mention any one teaching method applied to inculcate 'social values' of students.

- (h) 'যোগাত্মক চিন্তন'ৰ যি কোনো এটা উপযোগিতা লিখা।
Write any one benefit of 'positive thinking'.

2. তলত দিয়াবোৰৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা: 4×5=20

Write short notes on the following :

- (a) মূল্যবোধ গঠনত অভিভাৱকৰ ভূমিকা
Role of parents in inculcating values
- (b) মূল্যবোধৰ এক উৎস হিচাপে ভাৰতীয় সংবিধান
Indian Constitution as a source of values
- (c) মহাত্মা গান্ধীৰ জীৱনদৰ্শনত নৈতিক মূল্যবোধ
Moral values in Mahatma Gandhi's philosophy of life
- (d) শান্তি শিক্ষাৰ সমস্যা সমাধানমূলক শিক্ষণ প্ৰণালী
Problem solving approach as a pedagogy of peace education
- (e) 'আত্মমৰ্যাদা' জীৱনৰ শ্ৰেষ্ঠত্ব লাভৰ এক উপাদান
'Self-esteem' as a component of attainment of excellence in life

3. মূল্যবোধ বুলিলে কি বুজা? 'গণতান্ত্ৰিক মূল্যবোধৰ' বিষয়ে চমুকৈ লিখা। 2+8=10

What do you mean by value? Write, in brief, on 'democratic values'.

(14)

4. মূল্যবোধ শিক্ষা কি? একৈশ শতিকাত মূল্যবোধ শিক্ষাৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা। $2+10=12$

What is value education? Discuss the significance of value education in the 21st century.

অথবা / Or

- মূল্যবোধ শিক্ষা কি? মূল্যবোধ শিক্ষা প্ৰদানৰ বাবে বিদ্যালয়ৰ ভূমিকা কেনেধৰণৰ হোৱা উচিত, লিখা। $2+10=12$

What is value education? What should be the role of schools in imparting value education? Write on it.

5. আধ্যাত্মিক শিক্ষাৰ ওপৰত শ্ৰীঅৰবিন্দৰ ধাৰণা সম্পৰ্কে বিস্তৃতভাৱে লিখা। 10

Write, in detail, about Sri Aurobindo's concept of spiritual education.

6. শান্তি শিক্ষাৰ ধাৰণা ব্যাখ্যা কৰা। শান্তি শিক্ষা প্ৰদানত শিক্ষকৰ ভূমিকা আলোচনা কৰা। $4+6=10$

Explain the concept of peace education. Discuss on the role of teacher in imparting peace education.

অথবা / Or

- শান্তি শিক্ষা কি? শান্তি শিক্ষাৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ বিষয়ে লিখা। $2+8=10$

What is peace education? Write about the objectives of peace education.

(15)

7. জীৱনত শ্ৰেষ্ঠ লাভ কৰিবলৈ সুচৰিত্ৰ আৰু হতাশামুক্ত জীৱনশৈলীৰ গুৰুত্ব আলোচনা কৰা। $5+5=10$

Discuss the significance of strong character and stress-free living in attaining excellence in life.

***